

نظر به تغییرات پارادیمی ناشی از اقتصاد مبتنی بر دانش، امروزه اصلاحات بازارمحور در آموزش عالی در سراسر جهان به یک پدیده رایج تبدیل شده است؛ اما آنچه در حال حاضر در نظام آموزش عالی ایران در حال تکوین است، خصوصی سازی و تجاری سازی در آموزش عالی است که به عنوان یک کپی کم رنگ از منطق نئولیبرالیسم، دیدگاه سودآوری دانش و دانشگاه را توجیه می کند. چنین اصلاحات بازارگرایانه ای نه تنها با مبانی ارزشی دینی در یک جامعه اسلامی در تباین کامل است، بلکه به دلیل فراهم نبودن شرایط مناسب سخت افزاری و نرم افزاری و در غیاب زیرساخت های مختلف، به آموزش عالی کشور آسیب جدی وارد خواهد ساخت. از این رو پژوهش حاضر به عنوان یک مطالعه کیفی در تلاش است تا با تحلیل اسناد فرادستی، دامنه و شعاع نفوذ سرمایه داری آکادمیک در نظام آموزش عالی کشور را بررسی نماید. برای این منظور با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی و بهره گیری از رویکرد استقرایی، محتوای متنی اسناد فرادستی آموزش عالی، تحلیل و مفاهیم در قالب کدهای باز و محوری استخراج شدند. نتایج حاصل از تحلیل محتوای شش سند فرادستی منتخب آموزش عالی و گزاره های الزام آور برای دانشگاه ها در دوازده مفهوم اصلی استخراج و دسته بندی شد. این مفاهیم مشتمل بر تجاری سازی، کالایی سازی، جهانی سازی، مشتری مداری، خصوصی سازی، شفافیت و پاسخگویی، رقابت پذیری و کمی سازی، مدیریت دولتی نوین، بین المللی سازی، تغییر سیاست های تأمین منابع مالی دانشگاه ها و طراحی سازمان های درون شبکه ای بودند.

■ واژگان کلیدی:

سرمایه داری آکادمیک، اسناد راهبردی کشور، الگوی ایرانی - اسلامی پیشرفت، آموزش عالی، سیاست گذاری

تحلیلی بر نفوذ سرمایه داری آکادمیک در نظام آموزش عالی ایران با واکاوی اسناد راهبردی کشور

سیده گل افروز رضانی (نویسنده مسئول)

دکتری برنامه ریزی توسعه آموزش عالی دانشگاه کردستان
golafroozramezani@gmail.com

نعمت الله عزیزی

استاد گروه علوم تربیتی دانشگاه کردستان
nematollah.azizi@gmail.com

مریم شفیعی سروستانی

دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه شیراز
maryam.shafiei@gmail.com